

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT  
(NVE)  
Postboks 5091 Majorstua  
0301 OSLO

Vår ref.: 617329/2021 - 2021/49154

Deres ref.: 202013051  
Dato: 26.10.2021

## Uttalelse til søknad om uttak av vann fra Vorma i Eidsvoll kommune til landbasert produksjon av røye

Det vises til brev fra NVE datert 20.8.2021 om høring av søknad om uttak av vann fra Vorma til landbasert produksjon av røye. Bjerkneschar AS planlegger å etablere et landbasert oppdrettsanlegg for røye på gamle Minneverket industriområde. Det er planlagt å bygge et gjennomstrømningsanlegg med uttak fra Vorma med et maksimalt vannuttak på 5400 l/s (325 m<sup>3</sup> /min) og et gjennomsnittlig uttak over året på 3250 l/s (195 m<sup>3</sup> /min). Vannet vil renses og pumpes tilbake til vassdraget like nedstrøms inntaket. Middelvannføringen i Vorma ved tiltaksområdet er beregnet til å være 321 m<sup>3</sup> /s.

Vi beklager at det ikke ble sendt uttalelse innen høringsfristen, og takker for muligheten til å sende uttalelse etter fristen.

Viken fylkeskommune ga uttalelse til Eidsvoll kommune ved varsel om oppstart av planarbeid for planområdet som hadde oppdrettsanlegg for røye som formål. Vår uttalelse til NVE er delvis basert på Viken fylkeskommunes uttalelse til plansaken.

### Nyere tids kulturminner

Minnesund med elvekryssingene er et kulturhistorisk viktig landskapsrom i Viken fylke. Planområdet ligger innfor et viktig kulturlandskap i Eidsvoll kommune og grenser mot nord til et kulturlandskap av regional verdi (se Grøntstruktur Romerike Sluttrapport 2002, objekt-id 63 og 105). Det er dessuten knyttet store kulturhistoriske interesser til Mjøssamlingene og slippanlegget for Skibladner samt vei- og jernbanebroen fra 1926 («Minnesund brumiljø» er objekt 87-90 i Statens vegvesens landsverneplan). Det er også kjente skipsfunn i Vorma (se kartutsnitt under). Gårdstunet på Minneverket er imidlertid tapt siden hovedbygningen ble SEFRAK-registrert i 1988.

Viken fylkeskommune vurderer at et oppdrettsanlegg vil utgjøre et helt nytt og fremmed element i kulturlandskapet. Det er ingen tradisjon for slik virksomhet på dette stedet eller i Vorma generelt. Anleggets størrelse og utforming vil helt endre det mektige landskapsrommet ved Minnesund og forringe kulturverdiene som søkes ivaretatt gjennom Grøntstruktur Romerike. Det vil også være til sjenanse for opplevelsen av de tekniske kulturminnene knyttet til Minnesund brumiljø og Mjøssamlingene. Dertil kommer at området

### PLAN Miljøavdeling

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG  
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO  
Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no  
Internett: www.viken.no  
Org.nr.: 921693230

i fremtiden blir mer tilgjengelig for publikum gjennom etableringen av Vormtråkk på nåværende jernbanetrasé.

Ut fra hensynet til kulturminneinteressene knyttet til landskapsrommet, vil Viken fylkeskommune på det sterkeste fraråde at tiltaket blir gjennomført som planlagt.

### **Arkeologiske kulturminner**

Forholdet til arkeologiske kulturminner på land er avklart gjennom tidligere reguleringsplaner. I Vorma vil tiltaket imidlertid kunne komme i konflikt med fredete kulturminner. Saken ble derfor 2. august 2021 oversendt til Norsk Maritimt museum, som har forvaltningsansvar for kulturminner i sjø og vassdrag.

Museet varslers i sitt svar, 3. september, om at det varslede planområdet omfatter fire kjente kulturminner under vann (Askeladden-ID 229649, 115693, 115698 og 115696).

Kulturminnene er fredet etter kulturminneloven § 14, og skal i planen reguleres til hensynssone kulturminne (H730) eller tilsvarende, forutsatt at formålet med planen ikke kommer i konflikt med kulturminnene. Alternativt må tiltakshaver søke fylkeskommunen om dispensasjon fra lovens fredningsbestemmelser.

Det er videre potensial for å finne ytterligere kulturminner under vann i planområdet. Tiltakshaver må derfor påregne at Norsk maritimt museum på et senere tidspunkt i reguleringsprosessen vil kreve en arkeologisk registrering under vann. Et slikt krav er hjemlet i kulturminneloven § 9. Kostnadene i forbindelse med registreringsundersøkelser må bæres av tiltakshaver, jf. § 10.

Behovet for, og omfang av eventuelle registreringer må avklares etter hvert som planforslaget konkretiseres. Fylkeskommunen og Norsk Maritimt museum ber derfor om å bli holdt oppdatert i planprosessen, og Norsk maritimt museum vil ved behov utarbeide budsjett og prosjektplan for undersøkelsene.

### **Friluftsliv**

Eidsvoll kommune har kartlagt og verdsatt kommunens områder for friluftsliv. Denne kartleggingen er tilgjengelig i Naturbase.

I nord har kommunen vurdert området ved utløpet av Mjøsa som et svært viktig friluftsområde. Når Dovrebanens trasé blir ferdig, kan Minnevika kobles sammen med området ved Mjøssamlingene. Minneverket kan utvikles til et område egnet til friluftsliv på arealer som omfatter elva, stranda og partier innenfor. Minneverkets historie og kobling til Mjøssamlingene vil det også være naturlig å legge til grunn, og ivareta.

Ifølge konsesjonssøknaden legges det vekt på at området skal tilrettelegges med vegetasjon og strand/gangveier rundt slik at strandsonen mot Vorma kan benyttes til friluftsliv. På tegninger og bilder ser det ut som at anlegget vil ta stor plass på elvebredden mellom Vorma og eksisterende jernbane. Det går ikke tydelig fram hvordan utvikling av området skal bidra til mer tilgjengelighet for allmenheten.

Forholdet omkring temaet barn og unge, er ikke omtalt. I denne sammenheng ber vi forslagsstiller og kommune å vurdere områdets potensiale som rekreasjonsområde for allmenheten, også barn og unge. Dovrebanen vil i nær fremtid bli lagt om og den gamle

jernbanetraseen bli tilgjengelig. Vi leser av kommunens reguleringskart at jernbanen i området er regulert til grønnstruktur og da vil bli tilgjengelig for ferdsel. Langs Mjøsa er Mjøstråkk etablert på den gamle jernbanetraseen. Det eksisterer også planer for en forlengelse sørover, Vormtråkk. Tilgjengeligheten til Minnevika vil bedres og attraktivitet øke.

Utfra ovenfornevnte er det behov for å utrede hvordan etablering av fiskeoppdrett vil påvirke friluftslivinteressene i området. I den forbindelse må det også tas hensyn til endret bruk av området når det gjelder etablering av gang- og sykkelvei på den gamle jernbanetraseen. Det er viktig å synliggjøre hvordan anlegget spiller på lag med den øvrige utviklingen av området ift tilgjengelig for allmenheten og befolkningens mulighet til å ferdes i strandsonen.

### **Vannforvaltning, innlandsfisk og naturmangfold**

Tiltaksområdet ligger innenfor vannområde Hurdalsvassdraget/Vorma, i vannforekomst 002-3826-R Vorma Mjøsa - Svanfossen. Fylkeskommunen forutsetter at dersom tiltaket gjennomføres, må det gjøres på en slik måte at det ikke forringer tilstanden i vannforekomsten, og at målene i regional plan for vannforvaltning kan nås som planlagt.

Fylkeskommunen kan, av de oversendt dokumenter, ikke se noen vurdering av hvordan tiltaket vil påvirke fisk og andre ferskvannsorganismer. Jmf. §8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Viken fylkeskommune forutsetter at konsekvenser for fisk og andre ferskvannsorganismer som følge av vannuttaket og mulige utslipp til vann, utredes. Vi viser også til statsforvalterens uttalelse til Eidsvoll kommune datert 3.9.2021.

Vennlig hilsen

Elin Tangen Skeide  
Avdelingsleder

Helene Gabestad  
Spesialrådgiver